מט: כל הצלמים פרק שלישי עבודה זרה

ארג בו את הבגד אסור בהנאה. כירוסלמי דפירקין פרק מ"ם מיין נסך דאמרי' ימכר חוץ מדמי יין נסך שבו דה"ג ימכר חוץ מדמי איסור שבו והכי איתא התם מ"ר מני כל נחתים מן אילפא אמאמי' ר' יעקב בר אחא יתיב מקשי נטל הימנה כרבי אסור בהנייה ארג בו את הבגד אסור בהנייה ותניינן ימכר כולו לעובד כוכבים חוץ מדמי יין נסך שבו ת"ר יעקב בר אחא מני קיימא מאי כדון תמן אין דרך בני אדם ליקח מן העובד כוכבים ברם הכא דרך בני אדם ליקח בגד מן העובד כוכבים פירוש ולפיכך אסור למכרו לעובד כוכבים דמיישינן שמא ימכרנו לישראל התם אין דרך ליקח מן העובד כוכבים יין וכן י"ל בתפה בו את הבגד דרך ליקח פת מן העובד כוכבים[1]: **שקול ארבע** זוזי בו'. ולמוכרן כל אחד כפני עצמו אמר לו כן כדפירש רש"י: **לא** רב"ע עובדין לשברים. פי' נקונטרס והא דאמר שמואל ברים פירקין (דף מא.) אפי' שברי עבודת כוכבים מותרין בהנאה למולגן התם לא חזינן דנשתברה מאיליה דאמרינן עובד כוכבים שכן והכא מיירי בראויה שנשתברה ולא שברה העובד כוכבים וקשה דא"כ מאי מקשה לעיל (דף מא.): לרשב"ל מדאמר דנון שאני התם שלא שברה עובד כוכבים דהא רשב"ל ושמואל קמו בחד שיטה בשברי עבודת כוכבים לכן נראה לפרש דהכא מיירי שדרכה לנשר קיימין וענפים תדיר ואין מניחין (ה) לעובדה כך ולכך יש לאסור הקיימין הנופלים ממנה מ"עוד י"ל דהתם מיירי בשברים שמלאן לנדן בלא עיקר עבודת כוכבים אבל הכא מיירי שכל השברים ביחד ובכי האי גוונא אמר עובדין לשברים ומ"מ לפי זה קשיא מאי פריך לעיל מדאמר דנון דהא הוו התם כל השברים יחד אבל התם לא היה דרכה לישבר וא"כ אפי' עיקר עבודת כוכבים קיים מותר דמימר אמר מיהי לא אלגה נפשה:

הדרן עלך כל הצלמים

רבי ישמעאל[2]: **אפילו** תרתי נמי ליתסר. ה"ה דהוה מצי למימר אפי' חדא נמי ליתסר אלא משום דנמתני' נקט שתים מותרות נקט נמי הכא שתים:

במקורבות

מתני' [6]נטל ממנה עצים אסורין בהנאה הסיק בהן את התנור אם חדש יותץ ואם ישן יוצן אפה בו את הפת אסורה בהנאה נתערבה באחרות כולן אסורות בהנאה ר"א אומר יוליך הנאה לים המלח אמרו לו אין פדיון לעבודת כוכבים: נטל הימנה כרכור אסור בהנאה ארג בו את הבגד אסור בהנאה נתערב באחרים ואחרים באחרים כולן אסורין בהנאה ר"א אומר יוליך הנאה לים המלח אמרו לו אין פדיון לעבודת כוכבים:

גמ' וצריכא דאי אשמעינן קמייתא בהא קאמר ר' אליעזר משום דבעידנא דקא גמרה פת קלי לה איסורא אבל כרכור דאיתיה לאיסורא בעיניה אימא מודי לרבנן ואי אשמעינן כרכור בהא קאמרי רבנן אבל פת אימא מודו ליה לר"א צריכא א"ר חייא בריה דרבה בר נחמני אמר רב חסדא אמר זעירי הלכה כר"א איכא דאמרי אמר רב חסדא אמר לי אבא בר רב חסדא הכי אמר זעירי הלכה כר"א אמר רב אדא בר אהבה לא שנו אלא פת אבל חבית לא ורב חסדא אמר אפילו חבית מותרת ההוא גברא דאיתערב ליה חביתא דיין נסך בחמריה אתא לקמיה דרב חסדא אמר [7]שקול ארבע זוזי ושדי בנהרא ונשתרי לך: **מתני'** כיצד מבטלה [8]קירסם וזירד נטל ממנה מקל או שרביט אפי' עלה ה"ז בטלה שיפה לצרכה אסורה שלא לצרכה מותרת: **גמ'** אותן שפאין מה תהא עליהן פליגי בה רב הונא [9](ור' חייא) בר רב חד אמר אסורין וחד אמר [10]מותרין תניא כמ"ד מותרין דתניא [11]עובד כוכבים ששיפה עבודת כוכבים לצרכו היא ושפאיה מותרין לצרכה היא אסורה ושפאיה מותרין וישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לצרכה בין לצרכו היא ושפאיה אסורין איתמר עבודת כוכבים שנשתברה (ז) רב אמר [12]צריך לבטל כל קיסם וקיסם ושמואל אמר עבודת כוכבים אינה בטלה אלא דרך גדילתה אדרבה דרך גדילתה מי מבטלא אלא ה"ק אין עבודת כוכבים צריכה לבטל אלא דרך גדילתה לימא בהא קמיפלגי [13]דמ"ם עובדין לשברין ומ"ם אין עובדין לשברין לא דב"ע עובדין לשברין והכא [14] בשברי שברים קמיפלגי מ"ם שברי שברים אסורין ומ"ם שברי שברים מותרין ואיבע"א דב"ע שברי שברים מותרין והכא בעבודת כוכבי' של חליות ובהדיוט שיכול להחזירה קמיפלגי מ"ם כיון דהדיוט יכול להחזירה לא בטלה ומ"ם אין עבודת כוכבים בטלה אלא דרך גדילתה דהיינו אורחיה הא לאו גדילתה היא ואין צריכה לבטל:

הדרן עלך כל הצלמים

רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו בצד מרקולים אסורות ושתים מותרות וחכ"א [15]שנראות עמו אסורות ושאין נראות עמו מותרות: **גמ'** בשלמא רבנן קסברי עובדין לשברים נראות עמו מותרות שאין נראות עמו אסורות אלא ר' ישמעאל מאי קסבר אי עובדין לשברין אפילו תרתי נמי ליתסר אי אין עובדין לשברים אפי' תלת נמי לא אמר רב יצחק בר יוסף א"ר יוחנן בידוע שנשרו ממנו דברי הכל אסורות ואפילו למ"ד אין עובדין לשברים ה"מ עבודת כוכבים דלאו היינו אורחיה אבל הכא דמעיקרא תבורי מיתברי היינו אורחיה כי פליגי בסתמא

במקורבות

וגמרא מפרש טעמא: **שנראות עמו.** דגרגה שנפלו משם אסורות כין ג' כין שתים: **ושאין נראין עמו.** אין שמוכות לו מותרות ואפי' ג': **גמ' עובדין לשברים.** כל התנים המוקרות שם נתוספו על המרקולים ועשה (ד) גדול עבודת כוכבים וכשהן נושרות הוו שברי עבודת כוכבים. והשתא לא תשיב להו תקרובת אלא עבודת כוכבים בפני עצמה: **מעיקרא תבורי מיתברי.** שאינן מחוברות ודרכן ליפול:

במקורבות

גידוע וכיסות דהיינו אורחיה אבל הא שבירה כיון דלאו דרך גדילתה היא לאו היינו אורחיה ומותרת:

הדרן עלך כל הצלמים אסורין

רבי ישמעאל אומר שלש אבנים זו בצד זו [בצד] מרקולים אסורות ושתים מותרות וחכמים אומרים את שנראה עמו אסור את שאינו נראה עמו מותר. אוקמה ר' יוחנן בידוע שנשרו אבנים הללו מן המרקולים דברי

עין משפט נר מצוה

פ' א ב ג מיי' פ"ז מהל' עבודת כוכבים הלכה יג סמג לאוין מה טור ש"ע י"ד סי' קמב סעיף ד: **פז** ד ה מיי' שם פ"ב מהל' טומ"ע שם סעיף ג: **פח** ו מיי' פט"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה כט סמג לאוין קלד קמח טומ"ע י"ד סי' קלד סעיף כ: **פט** ז ח מיי' פ"ח מהל' עבודת כוכבים הלכה יג סמג לאוין מה טומ"ע י"ד סי' קמו סעיף ו: **צ** ט י מיי' שם הל' יח טומ"ע שם סעיף יח: **א** כ מיי' פ"ז שם הלכ' טז סמג שם (טי"ד סי' קלט):

מוסף רש"י

הובא בעמוד הבא

רבינו חננאל

נטל הימנה מן האסורה עצים אסורה בהנאה. הסיק בה את התנור אם חדש יותץ אם ישן יוצן. אפה בו את הפת אסורה בהנאה נתערבה באחרות כו'. ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח. אמרו לו אין פדיון לעבודת כוכבים. השתא רבנן דפליגי עליה דר' אליעזר בשדה שנזדבלה בזבל של עבודת כוכבים וכן פרה שנתפטמה בכרשיני תרומה מאן נינהו אי רבנן דעצים הא מתמרי טובא דאינון אסרי בהנאה הפת כולה. ור' אליעזר לא אסר בה אלא כדי שכר אפיה בלבד. אלא מאי אית לך למימר רבנן דפליגי עליה בשאור איסור דשמעת להו דמקולין (ומותרין) [ומתחרין] העיסה עד שיהיה כדי לחמץ בשאור של תרומה באיסורא דעבודת כוכבים מי שמעת להו. אלא לעולם הא דתניא שדה שנזדבלה בזבל של עבודת כוכבים כו' ר' יוסי הרבון היא ולעולם ר' יוסי זה זה גורם מותר אית ליה. ולא שנא עבודת כוכבים משאר איסורי. והכא במשנתנו ר' יוסי לדבריהם דרבנן קאמר להו לדידי זה זה גורם מותר. לדידכו דאית לכו זה זה גורם אסור. אמאי שריתו ירקות בימות הגשמים. והלא הגמיה של עבודת כוכבים נושרת עליהן והוה להן לזבל. ונמצא הקרקע והגמיה גורמין ויהיו אסורין. ורבנן סברי הצל בימות הגשמים פוגם יותר ממה שמשבחת הגמיה כדב מרי דאמר בהמרגיל בבכורות בפרק כל פסולי המוקדשין מה שהשבית בעור שמוכרי לנוד יומסיף בדמים פוגם בבשר: אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כר' יוסי. ואפיקנא ההיא גיטתא דאזדבלה בזבל של עבודת כוכבים ושלחה רב עמרם קמיה דרב יוסף ושלח ליה הרי אמרו הלכה כרבי יוסי:

מתני' נטל את האשרה קיסם ועשה בו כרכור אסור בהנאה כדי אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח. וצריכא דאי אהמר בפת ר' אליעזר אומר יוליך הנאה לים המלח והשאר מותר הוה אמינא משום דבעידנא דקא גמרה לה פת איקלי ליה לאיסור. אבל כרכור דאיתיה בעיניה אימא מודי להו לרבנן ואי אהמר פלוגתייהו בכרכור בר' אליעזר הלכה כר' אליעזר. ולא תימא בפת לבדה א"ר אליעזר יוליך הנאה לים המלח אלא אפילו נתערבה חבית של יין של עובדי כוכבים כדרב חסדא דאמר ליה לההוא גברא דאתערבא ליה חבית של יין דסתם יינו של עובד כוכבים בחביות יין שלו. ואמר לו רב חסדא זיל שקול ד' זוזי דמי חבית יין ושדי בנהרא ושאר חביות מותרות לך

מוסרת הש"ס

ו) [פסחים ס.], כ) [נ"ל ותוס'], ג) [נעיל מב. [תוספ' פ"ז ה"ס], ד) [נעיל מא. [קמן נג.], ה) עי' מהה"ש"ל, ו) בס"י ל"ב, ז) [וע"ע תוס' יומות פא. ד"ה טולן ותוס' קמן סה. ד"ה טעמא], ח) הך עוד ר"ל וכו' שייך אחר לא אלגה נפשה ל"ש.

גליון הש"ס

גמ' שקול ארבע זוזי. עיין יומא דף נה ע"ב תוס' ד"ה ונגרוה:

הגהות הב"ח

(א) גמ' לימתר עבודת כוכבים שנשתברה מאליה כו' אמר: (ב) רש"י ד"ה כו' אמר וכו' דבל קיסם: (ג) ד"ה והכא וכו' שברי שברים קאמר כנון: (ד) ד"ה עובדים וכו' ומעשה עבודת כוכבים גדול ובכנון: (ה) תוס' ד"ה לא וכו' ואין מניחין מלעובדה:

הגהות הגר"א

[א] גמ' והכא דשברי שברים. נ"ב והרמב"ם נוהם נמקום בשברי בשאר ור"ל אם שאני שברים נתבטל בטיטול שבר מ' ופסק כאינעית לימא ומכרן (עמ"ש רבינו בי"ד סי' קמ"ו פ"ק י"ז):

לעזי רש"י

דזיל"ו (רייז"ל). עץ מחודד המשמש להפרדת חוטי השתי לפני העבודת הבוריי"ר ביעיתם.

רבינו חננאל (המשך)

כולן בהנאה: **פיסקא** כיצד מבטלה קיסם וזירד נטל ממנה מקל או שרביט. ואפילו עלה הרי זו בטלה. שפאה לצרכה אסורה שלא לצרכה מותרת: **גמ'** ואותם שפאים תניא כמאן דאמר מותרין דתניא עובד כוכבים ששיפה עבודת כוכבים לצרכו כדי שיהנה משפאיה היא ושפאיה מותרין. לצרכה היא אסורה ושפאיה מותרין. וישראל ששיפה עבודת כוכבים בין לצרכו בין לצרכה היא ושפאיה אסורין. אתמר עבודת כוכבים שנשתברה מאליה אמר רב צריך לבטל כל קיסם וקיסם. ושמואל אמר [אין] עבודת כוכבים צריכה להבטל אלא כל זמן שהיא דרך גדילתה לימא בהא פליגי דרב סבר עובדין לשברים לפיכך צריך לבטל כל קיסם שבה ושמואל סבר כיון שנשתברה התרה ודחינן לה דבולי עלמא לא פליגי דעובדין לשברים והכא בשברי שברים פליגי רב אוסר ושמואל אמר מותר איבעית תימא כולי עלמא לא פליגי דאין עובדים לשברים ובעבודת כוכבים של חליות ההדיוט יכול להחזירה פליגי. רב סבר כיון דהדיוט יכול להחזירה. לא בטלה ושמואל סבר אין עבודת כוכבים צריכה לבטל אלא דרך גדילתה. כגון

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com